

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NESĄŽININGOS PREKYBOS PRAKTIKOS ŽEMĖS ŪKIO
IR MAISTO PRODUKTŲ TIEKIMO GRANDINĖJE DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. XIV-409 2,
4 IR 21 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR SUSIJUSIO LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTŲ
(TAP-23-95, 23-96; TAIS NR. 23-50(2), 23-51(2))**

2023-02-03 Nr. NV-240

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir teisės technikos reikalavimams siūlome Projektą patikslinti pagal toliau teikiamas pastabas ir pasiūlymus.

1. Siūlome tikslinti Projekto 1 straipsniu keičiamos Įstatymo 2 straipsnio 11 dalies formuluotę. Kadangi viešieji subjektai, kaip jie apibrėžti Įstatyme, taip pat yra juridiniai asmenys, siūloma formuluotė „arba tokių fizinių ir (ar) juridinių asmenų grupė“ gali kelti neaiškumą, ar juridinis asmuo kartu su juridiniu asmeniu-viešuoju subjektu gali būti laikomi tokia asmenų grupe. Atsižvelgiant į Direktyvos (ES) 2019/633 2 straipsnio 2 ir 3 dalyse pateiktas sąvokų apibrėžtis, o ypač į šios Direktyvos 1 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą, tokių asmenų grupę gali sudaryti tik juridiniai ir (ar) fiziniai asmenys, išskyrus viešuosius subjektus (t.y. ne fiziniai, juridiniai asmenys ir (ar) viešieji subjektai). Atitinkamai, siekiant aiškumo, siūlome formuluoti taip:

„11. **Žemės ūkio ir maisto produktų pirkėjas** (toliau – pirkėjas) –fizinis ar juridinis asmuo, nepriklausomai nuo jų įsisteigimo vietos, taip pat tokių asmenų grupė arba Europos Sąjungoje veikiantis viešasis subjektas, perkantys žemės ūkio ir (ar) maisto produktus.“

2. Projekto 3 straipsniu keičiamą Įstatymo 21 straipsnio 1 dalį siūlytume tikslinti dėl šioje dalyje įvedamo termino „*privalomasis nurodymas*“ nutraukti šiame įstatyme nustatytus draudžiamus nesąžiningos prekybos praktikos veiksmus ar įpareigojimą atlikti veiksmus, atkuriančius ankstesnę padėtį ar pašalinančius pažeidimo pasekmes, įskaitant sutarties pakeitimą.

Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 dalyje įtvirtintas teisėkūros sistemiškumo principas reikalauja, kad teisės normos derėtų tarpusavyje, iš esmės analogiškas reikalavimas numatytas ir Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 11 punkte (Teisės aktų terminai turi būti tikslūs ir taisyklingi, derėti su jau galiojančių nacionalinių, ypač tos pačios srities, teisės aktų terminais). Šiuo atžvilgiu atkreipiame dėmesį, kad pagal Konkurencijos įstatymo 35 straipsnio 1 dalies 1 punktą, 36 straipsnio 4 dalį, Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 12 straipsnio 1 ir 5 dalis Konkurencijos taryba turi teisę duoti (skirti) *įpareigojimą* nutraukti neteisėtą veiklą, atlikti veiksmus, atkuriančius ankstesnę padėtį ar pašalinančius pažeidimo pasekmes, nevykdymą. Atitinkamai, pagal Konkurencijos įstatymą Konkurencijos taryba gali duoti *privalomus nurodymus* ūkio subjektams pateikti tam tikrus dokumentus ir informaciją, reikalingą Konkurencijos tarybos funkcijoms atlikti, taip pat pateikti atsakymus į klausimus.

Atsižvelgiant į tai, kad tos pačios srities teisės aktuose esančios nuostatos, nustatančios analogišką sankciją, neturi skirtis, siūlome grįžti prie pradinio rengėjų siūlymo ir Projekte vartoti sąvoką „duoti [arba skirti] įpareigojimą“ (taip pat ir siūlomoje Projekto 7 dalyje), tuo labiau, kad

tokia formuluotė yra vartojama ir Įstatymo 14 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose. Priešingai, nesiūlome keisti Įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punkto (*duoti privalomus nurodymus* tiekėjams ir pirkėjams <...>), nes, kaip minėta, analogiškas terminas tokiems atvejams yra vartojamas Konkurencijos įstatyme.

3. Dėl Projekto 3 straipsniu keičiamos Įstatymo 21 straipsnio 7 dalies pirmiausia norime atkreipti dėmesį, kad ši dalis turi iki šiol neregėtą struktūrą (7 dalies 1 dalis ir 2 dalis), todėl ją reikėtų sutvarkyti laikantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 13 straipsnio 2 dalies reikalavimų (Įstatymo straipsnį sudaro dalys ir dalių punktai, punktai gali būti skaidomi į papunkčius) ir Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 37.4 papunkčio.

Be to, atkreipiame dėmesį į tai, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2022 m. gegužės 19 d. nutarime Nr. KT62-N6/2022 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 19 straipsnio 2 dalies nuostatos atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ be kita pažymėjo, kad „konstitucinis teisingumo principas reikalauja nustatomas nuobaudas diferencijuoti taip, kad jas taikant būtų galima atsižvelgti į teisės pažeidimo pobūdį, į atsakomybę lengvinančias ir kitas aplinkybes; jeigu įstatyme nėra nustatyti diferencijuoti piniginių baudų dydžiai, bet yra įtvirtintos išties didelės griežtai apibrėžto dydžio piniginės baudos ir jeigu galimybė diferencijuoti teisinę atsakomybę už atitinkamą teisės pažeidimą nekyla iš atitinkamo įstatymo ir kitų įstatymų, skiriant piniginę baudą nebelieka galimybės jos dydį individualizuoti atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, pavojingumą (sunkumą), mastą, kitus požymius, atsakomybę lengvinančias ir kitas aplinkybes (dėl kurių atitinkama piniginė bauda teisės pažeidėjui būtų akivaizdžiai per didelė, nes neproporcinga (neadekvati) padarytam teisės pažeidimui, ir dėl to neteisinga), toks teisinis reguliavimas nesiderintų su Konstitucijoje įtvirtintais teisingumo ir teisinės valstybės principais“ (14 punktas), ir padarė išvadą, kad nagrinėto įstatymo nuostata „tiek, kiek, joje įtvirtinus teisės pažeidėjams taikytiną griežtą sankciją, teismui neleidžiama, atsižvelgiant į teisės pažeidimo pobūdį, į atsakomybę lengvinančias ir kitas aplinkybes, jos individualizuoti, prieštarauja Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui (18 punktas).

Atsižvelgiant į šią Konstitucinio Teismo jurisprudenciją siūlome tikslinti atitinkamas Projektu siūlomas 21 straipsnio 7 dalies nuostatas („skiriama trijų šimtų eurų bauda“), nes taip būtų įtvirtintos išties didelės griežtai apibrėžto dydžio piniginės baudos be galimybės diferencijuoti teisinę atsakomybę (nors trijų šimtų eurų bauda atrodytų nėra didelė, bet, kadangi ji skaičiuojama už kiekvieną nevykdymo dieną, galutinė bauda gali būti išties didelė). Tas pats taikytina ir galiojančioms Įstatymo nuostatoms. Šiuo atžvilgiu siūlome pasinaudoti reglamentavimu, numatytu Konkurencijos įstatyme, kuriame dauguma baudų dydžių nustatomi rašant „iki [tam tikro dydžio]“.

Be to, manome, kad už dviejų visiškai skirtingų savo turiniu dėl pažeidimo pavojingumo privalomųjų nurodymų (pateikti informaciją) ir įpareigojimų (nutraukti neteisėtus veiksmus ir pan.) nevykdymą neturėtų būti nustatytos tokio pat dydžio sankcijos, t.y. trijų šimtų eurų bauda.

4. Taip pat Projektu siūlomo 21 straipsnio 7 dalies 2 punkto b papunktyje (?) reikėtų vartoti analogišką formuluotę anksčiau pavartotajai ir rašyti „<...> pašalinančius pažeidimo pasekmes, įskaitant sutarties pakeitimą“.

Primename, kad patikslinimus projektus taip pat turėtų būti patikslinti ir visi Projekto lydimieji dokumentai, be kita ko, aiškinamasis raštas ir atitikties lentelė.

Teisės grupės vyriausiasis patarėjas

Deividas Kriaučiūnas

Deividas Kriaučiūnas, tel. +37052098817; +37065842473, el. p. deividas.kriauciunas@lr.lt

